

Aartsbisschop Eijk moet opstappen

W. Hoekstra e.a, 16-05-2011

Nooit eerder sinds 1853 ondervond een bisschop die leiding gaf aan een Nederlands bisdom een zo wezenlijke en in omvang steeds toenemende kritiek als aartsbisschop dr. W.J. Eijk.

Wanneer hij hiermee in de afgelopen jaren werd geconfronteerd werd dat door hem gebagatelliseerd: die kritiek was afkomstig van enkele gefrustreerde mensen en werd niet gedeeld door de gewone gelovigen. Niets is minder waar. Zo hebben wij zelf ervaren dat hij het niet de moeite waard vindt te reageren op fundamentele bezwaren tegen zijn beleid, die wij hem uitgebreid en beargumenteerd meermaals schriftelijk voorlegden. Geeft dat al blijk van een meer dan gedateerde opvatting over kerkelijk leiderschap, wat zich recent heeft voorgedaan geeft aanleiding tot nog ernstiger bezorgdheid over de Kerk en over bisschop Eijk zelf.

Johannes XXIII gaf er blijk van te beseffen dat de Kerk en de westerse wereld van elkaar vervreemden, omdat die wereld een overweldigende cultureel-maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkeling doormaakte en de Kerk daarmee geen gelijke tred hield en stil bleef staan. Het door Johannes beoogde *aggiornamento*, het bij de tijd brengen van de Kerk, kreeg, althans ten dele, gestalte tijdens Vaticanum II.

Concilievaders

De concilievaders stelden vast dat het Volk Gods niet ondergeschikt was aan de kerkelijke hiërarchie maar minstens nevensgeschikt daaraan (Dogmatische Constitutie Lumen gentium); de verticale kerkstructuur werd vervangen door een horizontale. Op papier! Want latere pausen, de curie en de regionale episcopaten trokken zich daar niets van aan en hielden met beide handen vast aan hun macht. Veelbelovende lokale ontwikkelingen werden onrechtmatig verklaard, verboden en teruggedraaid.

Dat een zeker ook daarmee samenhangende leegloop van religieuze kaders en van geloofsgemeenschappen plaats vond werd voor lief genomen met als rechtvaardiging: 'wat goed is blijft over'. Een dramatisch contrast met die herder die negenennegentig schapen in de steek liet om er één te redden (Lucas 15:3 e.v.). Het wereldvreemde, verstarde, wettische bisschoppencollege – ook dat van Nederland, de goeden niet te na gesproken – draagt in deze een huiveringwekkende verantwoordelijkheid.

Onthutsend

Bisschop Eijk heeft zich sinds zijn ambtsaanvaarding bij voortduring een autoritair bestuurder getoond die communicatie een lage prioriteit geeft, die competente beleidsorganen opheft, die zonder overleg ongefundeerde beleidskeuzes maakt, die overhaast en soms impulsief te werk gaat, die geen blijk geeft zich ervan bewust te zijn dat hij een elementair menselijk respect verschuldigd is aan degenen die door zijn beslissingen persoonlijk geraakt worden. Zijn recente demarches richting het Groningse bisdom (Volkskrant 30 April 2011, p. 13) zijn onthutsend.

Wij kunnen deze niet anders zien dan als de aanwending van zijn bisschoppelijke macht om in te breken in de persoonlijke levenssfeer van anderen: een collega bisschop en een van diens naaste medewerkers, in strijd met het recht op privacy en met het collegiaal fatsoen, om van de liefde niet te spreken waar Jezus van Nazareth zijn leven voor heeft gegeven. Het disfunctioneren van deze bisschop bereikt daarmee een climax en leidt tot een onherstelbare schade van de rooms-katholieke kerk in Nederland. In hoeverre daar krachten uit zijn directe omgeving toe hebben bijgedragen is niet duidelijk. Zeker is wel dat bisschop Eijk niet in staat is de zware verantwoordelijkheid, die aan de functie van aartsbisschop van Utrecht verbonden is, zelfstandig en naar behoren te dragen. Het ware wenselijk dat hij dat zelf inziet en de consequentie daaruit trekt.

Prof.dr. W.P.M. Hoekstra, mr. G.C. van Kalmthout – Daniëls, prof.dr. M.F. Kramer, prof.dr. J.W.Stoop, mr. A.M. Veldhuis – Brenninkmeijer.